

Liikenne- ja
viestintäministeriö

Säätietojen laajempi käyttö Suomessa

Liikenne- ja viestintäministeriön

toiminta-ajatus

Liikenne- ja viestintäministeriö edistää yhteiskunnan toimivuutta ja väestön hyvinvointia huolehtimalla siitä, että kansalaisten ja elinkeinoelämän käytössä on laadukkaat, turvalliset ja edulliset liikenne- ja viestintäyhteydet sekä alan yrityksillä kilpailukykyiset toimintamahdollisuudet.

visio

Suomi on eturivin maa liikenteen ja viestinnän laadussa, tehokkuudessa ja kansainvälisessä osaamisessa.

arvot

Rohkeus
Oikeudenmukaisuus
Yhteistyö

Julkaisun nimi

Säätietojen laajempi käyttö Suomessa

Tekijät

Pekka Plathan (LVM), Marko Viljanen (IL), Juhani Damski (IL), Martti Mäkelä (LVM), Jaana Kuusisto (LVM), Anneli Tanntu (LVM), Juha-Pekka Luntama (IL), Eija Tanskanen (IL).

Toimeksiantaja ja asettamispäivämäärä

Liikenne- ja viestintäministeriö, 15.5.2010

Julkaisusarjan nimi ja numero

**Liikenne- ja viestintäministeriön
julkaisu 31/2010**

ISSN (verkkojulkaisu) 1795-4045

ISBN (verkkojulkaisu) 978-952-243-175-2

HARE-numero

Asianumero

Asiasanat

Yhteyshenkilö

Pekka Plathan

Muut tiedot

Tiivistelmä

Liikenne- ja viestintäministeriö asetti 15.5.2009 työryhmän selvittämään säätietojen laajempaa käyttöä Suomessa. Työn ensimmäisessä vaiheessa työryhmä rajasi työn nykyistä avoimemman säätuotepolitiikan vai kutusten tarkasteluun. Työryhmän tarkasteli kansainvälisen datapolitiikan kehitystä ja sen suuntaa, arvioi Ilmatieteen laitoksen nykyistä laajempaa ilmaisen sääpalvelun yhteiskunnallisia hyötyjä sekä erityisesti hyötyjä maan liikenteen ja meriturvallisuuden kannalta, arvioi avoimemman tuotepolitiikan vaikutukset sääpalvelumarkkinoihin sekä laati suosituksen uudeksi säätuotepolitiikaksi Suomessa.

Työryhmä tarkasteli työssään neljää eri skenaariota, joiden ratkaisuvaihtoehdot vaihtelivat nykytilanteen jatkumisesta aina täydelliseen datan, tuotteiden ja palvelujen täydelliseen ilmaiseen jakeluun. Työryhmä päätyi esittämään Ilmatieteen laitoksen tuotepolitiikkaa uudistettavaksi siten, että sää tuotteita ja -palveluja tuotetaan Ilmatieteen laitoksen web-sivuilla ja ajallisesti ja paikallisesti nykyistä tarkemmat, ilmaiset paikallissääpalvelut tarjotaan koko maahan. Ilmatieteen laitoksen säätuotteiden vapauttamisesta aiheutuvat tulonmenetykset arvioidaan. Lisäksi selvitetään laitoksen sopittavat toimet säätuotteiden vapauttamiseksi kustannustehokkaasti. Asiaa pyritään valmistelemaan vuosien 2012–2015 kehysvalmistelun yhteydessä.

Publiceringsdatum
16.8.2010

Publikation

Utvidgad användning av väderinformation i Finland

Författare

Pekka Plathan (Kommunikationsministeriet, KM), Marko Viljanen (Meteorologiska institutet, MI), Juhani Damski (MI), Martti Mäkelä (KM), Jaana Kuusisto (KM), Anneli Tantt (KM), Juha-Pekka Luntama (MI), Eija Tanskanen (MI).

Tillsatt av och datum

Kommunikationsministeriet, 15.5.2010

Publikationsseriens namn och nummer

**Kommunikationsministeriets
publikationer 31/2010**

ISSN (webbpublikation) 1795-4045

ISBN (webbpublikation) 978-952-243-175-2

HARE-nummer

Ärendenummer

Ämnesord

Kontaktperson

Pekka Plathan

Övriga uppgifter

Rapporten är på finska.

Sammandrag

Kommunikationsministeriet tillsatte 15.5.2009 en arbetsgrupp för att utreda möjligheterna till en utvidgad användning av väderinformation i Finland. Arbetsgruppen avgränsade uppdraget till en studie av verkningarna av en öppnare produktpolitik för vädertjänster. Arbetsgruppen granskade den internationella datapolitikens utveckling och inriktning, värderade samhällsnyttan av en utvidgning av Meteorologiska institutets gratis vädertjänster med särskild vikt på nyttan för vägtrafik och sjösäkerhet, uppskattade vilka effekter en öppnare produktpolitik skulle ha på marknaden för vädertjänster samt utarbetade en rekommendation till en ny produktpolitik för vädertjänster i Finland.

Arbetsgruppen studerade fyra olika scenarier med alternativa lösningar som varierade från en fortsättning av nuläget till en fullständigt gratis distribution av data, produkter och tjänster. Arbetsgruppen föreslår att Meteorologiska institutets produktpolitik ska förnyas så att väderprodukter och -tjänster produceras för Meteorologiska institutets webbplats på så sätt att gratis lokalvädertjänster som är tidsmässigt och geografiskt exaktare än i dag erbjuds till hela landet. Det inkomstbortfall som liberaliseringen av Meteorologiska institutets väderprodukter ger upphov till ska utvärderas. Dessutom klarläggs lämpliga anpassningsåtgärder för att liberaliseringen av väderprodukterna ska vara så kostnadseffektiv som möjligt. Ärendet kommer att beredas i samband med ramberedningen för åren 2012–2015.

Date
16 August 2010

Title of publication

The extended use of meteorological data in Finland

Author(s)

Pekka Plathan (Ministry of Transport and Telecommunications, MTT), Marko Viljanen (Finnish Meteorological Institute, FMI), Juhani Damski (FMI), Martti Mäkelä (MTT), Jaana Kuusisto (MTT), Anneli Tanntu (MTT), Juha-Pekka Luntama (FMI), Eija Tanskanen (FMI).

Commissioned by, date

Ministry of Transport and Telecommunications 15.5.2009

Publication series and number

**Publications of the Ministry of
Transport and Communications
31/2010**

ISSN (online) 1795-4045

ISBN (online) 978-952-243-175-2

Reference number

Keywords

Contact person

Pekka Plathan

Other information

The report is in Finnish.

Abstract

Ministry of Transport and Telecommunications established on 15.5.2009 a panel to assess the extended use of meteorological data in Finland. In the first phase of the project the panel limited the scope of the work to focus on the assessment of the impact of the more open weather product policy. The panel evaluated the trends in the international meteorological data policy and assessed the potential benefits from an expanded provision of free of charge weather services by the Finnish Meteorological Institute from the point of view of the society in general and especially regarding the safety of the road traffic and shipping. The panel also evaluated the potential impact of the more open meteorological product policy on the market of commercial weather services and prepared a recommendation for the new weather product policy in Finland.

During the assessment the panel examined four different scenarios ranging from the continuation of the current policy to a completely free of charge distribution of the meteorological data, products and services. The final recommendation of the panel was that the product policy of the Finnish Meteorological Institute will be renewed by offering weather products and services through the Institute's web page and by providing spatially and temporally more precise weather services free of charge for the whole country. The financial impacts from the free of charge services on the Finnish Meteorological Institute will be assessed. In addition, the necessary activities within the Institute for releasing the weather products in a cost effective manner will be identified. These issues will be addressed during the preparation of the frame budget for the years 2012 - 2015.

Sisällysluettelo

1	TAUSTA JA TAVOITTEET	2
2	ILMATIETEEN LAITOKSEN SÄÄTUOTEPOLITIikka.....	2
3	KANSAINVÄLINEN SÄÄTUOTEPOLITIikka	2
4	ILMATIETEEN LAITOKSEN TIETOVARANTOJEN NYKYINEN KÄYTTÖ JA HINNOITTELUPERIAATTEET.....	3
4.1	Maksuton sääpalvelusuorite.....	4
4.2	Maksullinen sääpalvelusuorite.....	5
5	SÄÄTIETOJEN NYKYISTÄ LAAJEMMAN KÄYTÖN SELVITTÄMINEN	6
6	AVOIMEMMAN SÄÄTUOTEPOLITIIKAN HYÖDYT, HAITAT JA MUUT VAIKUTUKSET	7
6.1	Hyödyt	7
6.2	Mahdolliset haitat.....	7
6.3	Vaikutukset sääalan toimijoihin	8
6.4	Muut vaikutukset	8
6.5	Julkisen tiedon saatavuus	9
7	TYÖRYHMÄN EHDOTUS UUDEKSI SÄÄTUOTEPOLITIikAKSI	9

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖLLE

Liikenne- ja viestintäministeriö asetti 15.5.2009 työryhmän selvittämään säätietojen laajempaa käyttöä Suomessa. Työn ensimmäisessä vaiheessa työryhmä rajasi työn nykyistä avoimemman säätuotepolitiikan vaikutusten tarkasteluun.

Toimeksiannon mukaan työryhmän tehtävä oli:

1. Tarkastella kansainvälisen datapolitiikan kehitystä ja sen suuntaa.
2. Arvioida mahdollisen Ilmatieteen laitoksen nykyistä laajemman ilmaisen sääpalvelun yhteiskunnalliset hyödyt sekä eri tyisesti hyödyt maantieliikenteen ja meri turvallisuuden kannalta.
3. Arvioida avoimemman tuotepolitiikan vaikutukset sääpalvelumarkkinoihin.
4. Laatia suositus uudeksi säätuotepolitiikaksi Suomessa.

Työryhmä tarkasteli työssään neljää eri skenaariota, joiden ratkaisuvaihtoehdot vaihtelivat nykytilanteen jatkumisesta aina täydelliseen datan, tuotteiden ja palvelujen täydelliseen ilmaiseen jakeluun.

Työryhmä arvioi eri vaihtoehtojen vaikutuksia kansainväliseen säätuotepolitiikkaan sekä yhteiskunnallisia hyötyjä suhteessa kustannuksiin ja päätyi esittämään toteutettavaksi seuraavat toimet:

- Ilmatieteen laitoksen tuotepolitiikkaa uudistetaan siten, että säätuotteita ja -palveluja tuotetaan Ilmatieteen laitoksen web-sivuilla ja ajallisesti ja paikallisesti nykyistä tarjottavat, ilmaiset paikallissääpalvelut tarjotaan koko maahan.
- Ilmatieteen laitoksen säätuotteiden vapauttamisesta aiheutuvat tulonmenetykset arvioidaan. Lisäksi selvitetään laitoksen sopeuttavat toimet säätuotteiden vapauttamiseksi kustannustehokkaasti. Asiaa valmistellaan vuosien 2012–2015 kehysvalmistelun yhteydessä.

Työryhmän puheenjohtajana on toiminut ylijohtaja, osastopäällikkö Pekka Plathan (LVM) sekä jäsenenä hallintojohtaja Marko Viljanen (IL), johtaja Juhani Damski (IL), liikenne-neuvos Martti Mäkelä (LVM), talousjohtaja, yksikön päällikkö Jaana Kuusisto (LVM) ja liikenneneuvos, yksikön päällikkö Anneli Tantt (LVM). Sihteereinä ovat toimineet neuvottelevat virkamiehet Juha-Pekka Luntama sekä Eija Tanskanen.

Työryhmä on kokoontunut 6 kertaa sekä haastatellut keskeisiä sääalan toimijoita mm. Ilmatieteen laitoksen kaupallisen yksikön edustajaa, Forecaa, Tietohallintoa, Yleisradio Oy:tä sekä Maanmittauslaitosta.

Saatuaan tehtävän päätökseen, työryhmä luovuttaa mietintönsä liikenne- ja viestintäministeriölle.

Helsingissä 16 päivänä elokuuta 2010

1 TAUSTA JA TAVOITTEET

Nykyisen kaltainen Ilmatieteen laitos perustettiin 1. 1.1968, jolloin astui voimaan laki Ilmatieteen laitoksesta (585/1967). Uuden lain myötä Ilmatieteen laitos siirtyi Maatalousministeriön alaisuudesta Liikenne- ja viestintäministeriön alaisuuteen. Ilmatieteen laitoksen organisaatio 1.1.2008 lähtien on koostunut kolmesta tulosalueesta: (1) Sää ja turvallisuus, (2) Tutkimus ja menetelmäkehitys, ja (3) Hallinto.

Ilmatieteen laitoksella on merkittäviä turvallisuuteen liittyviä tehtäviä, kuten maanpuolustusvalmiuden ylläpitämiseksi annettavat eri tyispalvelut, kansainvälisen siivilöintilain yleissopimuksen (SopS 11/1949) perustuvat pakollisiksi määrätyt tai suositeltavat ilmailun sääpalvelut sekä pelastustoimintaa ja ilmansuojeluviranomaisia varten annettavat selvitykset ja lausunnot. Laitoksen vaikutus yleiseen, paikalliseen ja yksityiseen turvallisuuteen on kuitenkin laajempi. Huomattava osa laitoksen tuottamista säätiedoista, varoituksista tai/ja lausunnoista liittyy joko suoraan tai välillisesti joko yhteisöjen tai kansalaisten terveyteen tai turvallisuuteen tai julkisen tai yksityisen omaisuuden turvallisuuteen vaikuttaviin sää- ja ilmastomuutuksiin. Esimerkkinä voidaan mainita laitoksen antamat keli- ja myrskyvaroitukset, UV-säteilyvaroitukset ja metsäpalovaroitukset. (Rantanen, 2009)

Säätietojen nykyistä laajempaa käyttöä selvitettiin erillisessä konsulttiselvityksessä mm. vaikuttavuusanalyysin avulla, jossa tutkittiin neljän eri skenaarion kustannus- ja markkinavaikutuksia. Työryhmän tavoitteena oli arvioida Ilmatieteen laitoksen nykyistä avoimemman säätuotepolitiikan yhteiskunnalliset hyödyt sekä vaikutukset suomalaisiin sääpalvelumarkkinoihin. Lisäksi työryhmän tehtävänä oli laatia suositus uudeksi säätuotepolitiikaksi Suomessa.

2 ILMATIEEEN LAITOKSEN SÄÄTUOTEPOLITIikka

Ilmatieteen laitos on valtion budjettitalouteen kuuluva laitos, josta on annettu oma laitoskohtainen sen toiminnat määrittelevä laki (585/1967, muutos 2008). Lain mukaan laitoksen tehtävänä on:

- (I) Tuottaa sääpalveluita ja fysikaalisia meripalveluita maan yleisen turvallisuuden, liikenteen, elinkeinoelämän ja kansalaisten tarpeisiin.
- (II) Hankkia ja ylläpitää luotettavaa tietoa ilmakehän ja merien fysikaalisesta tilasta ja kemiallisesta koostumuksesta sekä niiden vaikutuksista suomalaisen yhteiskunnan eri osa-alueilla ja kansainvälisesti.
- (III) Tehdä ja edistää ilmatieteellistä tutkimusta, fysikaalista meritutkimusta, polaarialueiden ja lähiavaruuden tutkimusta sekä muuta alaan läheisesti liittyvää tutkimusta.

Ilmatieteen laitoksen sää- ja turvallisuus tulosalueen tehtävänä on huolehtia yleisen turvallisuuden ja elinkeinoelämän toimintaedellytysten kannalta tärkeiden sää- ja meripalveluiden tuottamisesta. Osa palveluista tuotetaan sopimus pohjaisesti noudattaen julkisoikeudellista omakustannushinnoittelua. Ilmatieteen laitos tuottaa kaupallisin periaattein tuotettuja maksullisia sääpalveluita. Maksulliset erikoissääpalvelut räätälöidään kukin asiakkaan tarpeista lähtien ja hinnoitellaan maksuasetuksen mukaan.

3 KANSAINVÄLINEN SÄÄTUOTEPOLITIikka

Euroopassa on parhaillaan useissa maissa pohdittavana kansallisten meteorologisten laitosten data- ja tuotepolitiikan muutoshankkeita. Muutokset koskevat mm. säähavaintojen sekä säätuotteiden laajempaa maksutonta jakelua. Toteutus on edennyt käytännössä pisimmälle Norjassa ja Hollannissa. Norja jakelee säähavainnot sekä säätuotteet omakustannushintaan tai jopa täysin maksutta. Hollannissa sääpolitiikkaa on vapautettu, mutta muutokset eivät ole johtaneet yhtä vapaaseen sääpolitiikkaan.

Meteorologian palvelu- ja tutki mustoiminta on järjestetty eri maissa toisistaan poikkeavalla tavalla. Käytännössä kuitenkin kaikkialla meteorologinen toiminta on valtion tapahtuvaa toimintaa, joka toteutetaan viranomaisorganisaationa tai kansallisen asiantuntijan roolissa. Valtiolta on säilyttänyt toiminnat omistuksessaan eri maissa niiden suuren yleisen turvallisuusmerkityksen ja yleisten yhteiskunnallisten hyötyjen perusteella (Rantanen, 2009).

Käytäntöihin vaikuttaa voimakkaasti se miten sääpalvelujen tuottaminen puolustusvoimien käyttöön on toteutettu eri maissa. Suomessa järjestelmä on kustannussyistä integroitu siten, että sääpalvelut tuotetaan samalla sekä siviili- että sotilaskäyttöön. Ilmatieteen laitos on liikenne- ja viestintäministeriön päätöksellä nimetty ilmasääennustepalvelujen ja -varoituspalvelujen tarjoajaksi yksinoikeudella Suomen ilmatilassa.

Meteorologian laitoksille voidaan (Rantanen, 2009):n mukaan tunnistaa kolme päämallia: (1) Valtion virasto, joka toimii suoraan ministeriön osastona tai vastaavana organisaationa ja toteuttaa viranomaistehtävää. (2) Valtion tutkimuslaitos, joka toimii virastona. (3) Valtion keskushallintovirasto (Agency), jolla on suhteellisen itsenäinen viranomaisasema ministeriön hallinnonalalla. (4) Julkisoikeudellinen valtion organisaatio, joka on autonominen ja tulohajattu esimiesministeriön toimesta.

Mallia (1) on selkeimmin toteutettu Kanadassa, mallia (2) Hollannissa, Saksassa, Tanskassa ja Suomessa. Esimerkiksi Tanskan ilmatieteen laitos DMI on Ilmasto- ja energiaministeriön alainen laitos, jonka hallintomalli on perinteinen valtion budjettilaitos. Laitoksesta ei ole erityistä lainsäädäntöä, mutta vuodelta 1934 peräisin olevassa toimintaohjeessa ja vuoden 1990 sääpalvelumietinnössä on käsitelty laitoksen toimintoja. Laitoksen tehtävät määritellään valtion budjettilaissa ilmasto- ja energiaministeriön päätöksessä periaatteessa vuosittain, vaikka ydintehtävät ovatkin säilyneet samanlaisina vuosikautia.

Meteorologisen laitoksen malli (3) on käytössä Itävallassa sekä malli (4) Englannissa. Esimerkiksi UK Met Office on Englannin puolustusministeriön hallinnonalalla toimiva ilmatieteen alan tutkimus- ja palvelulaitos. Laitoksen hallinnollinen rakenne on ns. Government Trading Fund. Trading fund -laki säädettiin vuonna 1973 ja sitä on muutettu vuonna 1990. Trading fund on tarkoitettu toimintaan, jossa valtion organisaatio tuottaa palveluja, joista se voi laskuttaa ja käyttää tulonsa oman toimintansa rahoittamiseen. Englannissa on 23 eri laista Trading Fund:ia, joiden toimialat vaihtelevat laajasti. Englannissa Trading Fund -malli on valittu, kun on haluttu tavoitella välimuotoa valtion osakeyhtiön ja valtion viraston välillä. Trading Fund -hallintomallilla haluttiin joustavuutta laitoksen operatiiviseen toimintaan, mutta samalla haluttiin säilyttää valtiovallan riittävä ohjausote kansallisen turvallisuuden takaamiseksi. (Rantanen, 2009).

EU:n lainsäädäntö suosinee jatkossa vapaampaa säätuote- ja säädatapolitiikkaa Yhdysvaltojen esimerkin mukaisesti. Yhdysvalloissa säähavainnot ja mallituotteet ovat vapaasti saatavilla. Säätuotteiden osalta tavoitteena on vapaa kilpailu. Ainakaan tällä hetkellä säätietojen jakamiseen tai käyttöön liittyen ei ole olemassa kansainvälisiä sitoumuksia, joiden rikkomisesta voisi seurata sanktioita. Suomen käytäntö voidaankin toteuttaa omien tarpeiden mukaisesti.

4 ILMATIETEEN LAITOKSEN TIETOVARANTOJEN NYKYINEN KÄYTTÖ JA HINNOITTELUPERIAATTEET

Ilmatieteen laitoksen säätuotepolitiikka ja hinnoittelu perustuvat valtion maksuperustelakiin (150/1992). Valtion maksuperustelain mukaan maksuttomia suoritteita ovat:

- 1) suoritteet, joiden tuottamisen ei voida katsoa kohdistuvan suoraan yksittäiseen henkilöön, yritykseen eikä muuten tarkoin rajattuun ryhmään;
- 2) suoritteet, joiden tarkoituksena on toimintatulon turvaavan etuuden antaminen; sekä

3) viranomaisten neuvot, ohjeet, opastus ja tiedottaminen, jos näistä aiheutuu vain vähäisiä kustannuksia.

Valtion maksuperustelain mukaan maksullisia suoritteita ovat:

- 1) tavarat, jotka valtion viranomainen on tuottanut;
- 2) palvelut, jotka on tuotettu tilauksesta tai muusta toimeksiannosta;
- 3) päätökset, jotka on tehty hakemuksesta;
- 4) käyttöoikeuksien sekä muiden oikeuksien väliaikainen luovuttaminen; sekä
- 5) muu toiminta, milloin suoritteen tuottaminen on se urausta vastaanottajan toimenpiteestä.

Valtion maksuperustelain (150/1992) nojalla Liikenne- ja viestintäministeriö on antanut asetuksen Ilmatieteen laitoksen maksullisista suoritteista (1095/2008).

Ilmatieteen laitos on antanut hinnoitteluohteet laitoksen asiakaspalveluna tuotettavien suoritteiden hinnoitteluperusteista.

4.1 Maksuton sääpalvelusuorite

Valtion maksuperustelain (150/1992) 5 §:ssä säädetään maksuttomista suoritteista (vrt. yllä luku 4).

Ilmatieteen laitoksen ohjeen mukaan maksuttomia suoritteita ovat:

- 1) Havainto-, mittaus-, sääennuste-, meri-, tutkimus- ja varoituspalvelusuoritteet, jotka peruspalveluna luovutetaan yhteiskunnan toimintojen, tieteellisen tutkimuksen, valtakunnallisen tilastoinnin sekä yleisen turvallisuuden ylläpitämiseksi.

Näiden suoritteiden tuottaminen ei kohdistu suoranaisesti yksittäiseen henkilöön, yritykseen eikä muutoin tarkoin rajattuun ryhmään.

- 2) Havainto-, mittaus- ja tutkimussuoritteet, jotka luovutetaan vastavuoroisuuteen tai kansainvälisiin sopimuksiin perustuen tai kansainvälisille järjestöille.

Näiden suoritteiden maksuttomuuden perusteena ovat vastavuoroisuus tai kansainväliset sopimukset tai muu sellainen kansainvälinen yhteistyö, joka ei yhteistyöluonteensa vuoksi kuulu maksuperustelain soveltamisalaan eikä sillä ole lain tärkeitä vaikutuksia toiminnan tuloksellisuuteen. Tällaisia kansainvälisiä järjestöjä ovat esim. Maailman ilmatieteellinen järjestö WMO, Euroopan keski pitkien sääennusteiden keskus ECMWF, Euroopan sääsatelliittijärjestö EUMETSAT, Operatiivisen merentutkimuksen järjestöt BOOS ja EuroGOOS sekä YK:n alaiset alueelliset kansainväliset tutkimusjärjestöt ja projektit.

Lisäksi tähän ryhmään kuuluvat Nordrad-sopimuksen perusteella tapahtuva perusdatan ja -tuotteiden vaihto, Hirlam-projektin tutkimus- ja kehitystyö sekä muihin vastaaviin tutkimus- ja viranomaistehtäviin liittyvät suoritteet.

- 3) Selvitykset ja lausunnot, jotka annetaan mm. pelastustoimintaa ja ilmansuojeluviranomaisia varten ja josta aiheutuu vain vähäisiä kustannuksia. Nämä suoritteet liittyvät pääasiassa onnettomuuksien selvittämiseen tai muuhun välittömästi kansalaisia koskevaan viranomaistoimintaan.

4) Laitoksen tietoaaineiston ja palvelujen käyttöön liittyvät yleisluonteiset neuvonta-, ohjaus- ja tiedotussuoritteet, jos näistä aiheutuu vain vähäisiä kustannuksia.

4.2 Maksullinen sääpalvelusuorite

Ilmatieteen laitoksen maksullisista suoritteista (1095/2008) annetun liikenne- ja viestintäministeriön asetuksen 2 §:n mukaisia maksullisia julkisoikeudellisia suoritteita, joista Ilmatieteen laitos perii suoritteiden omakustannusarvon mukaiseksi määräämänsä maksun, ovat:

- 1) maanpuolustusvalmiuden ylläpitämiseksi annettavat erityispalvelut,
- 2) kansainvälisen siviili-ilmailun yleissopimukseen (SopS 11/1949) perustuvat pakollisiksi määrätyt tai suositeltavat ilmailun sääpalvelut sekä
- 3) pelastustoimintaa sekä ihmansuojeluviranomaisia varten annettavat erityistoimenpiteitä edellyttävät selvitykset ja lausunnot, joista ei aiheudu ainoastaan vähäisiä kustannuksia.

Lisäksi Ilmatieteen laitoksella on Valtion maksuperustelain 7§:n mukaisia muita, liiketaloudellisesti hinnoiteltavia suoritteita, jotka Ilmatieteen laitos hinnoittelee itse. Näitä ovat:

- 1) sää-, ilmasto- ja meripalvelu, joka tehdään tilauksesta tai pidetään tietopalveluna asiakkaiden saatavina;
- 2) tilauksesta tehtävät selvitykset, lausunnot ja tutkimukset;
- 3) havainnot ja mittaukset, jotka tuotetaan tai luovutetaan tilauksesta tai pidetään tietopalveluna asiakkaiden saatavina, lukuun ottamatta kansainvälisen käytännön mukaista Yhdistyneiden Kansakuntien alaisen maailman ilmatieteen järjestön vapaaseen jakeluun määrittämiä havaintoja;
- 4) Ilmatieteen laitoksen hallinnassa olevien tilojen käyttöä;
- 5) asiakirjojen kopiointi, muu jäljentäminen ja lähettämisen lukuun ottamatta 2 momentissa tarkoitettuja kopioita ja tulosteita;
- 6) asiakkaiden tilaamat tai heidän saatavinaan pidettävät muut erityispalvelut ja suoritteet.

Ilmatieteen laitoksen sääpalvelusuoritteita ovat mm. sää- ja ilmastomittaukset, säämallien tuottama ennustetieto sekä säätuotetieto. On huomattava, että myös Ilmatieteen laitos joutuu maksamaan muilta käyttöönsä saamasta säädatasta sekä julkiseen että kaupalliseen käyttöön. Palvelunhinnoittelu lähtee periaatteesta, että kaikki käyttäjät maksavat osan käytettävän datan hinnasta valtion maksuperustelain mukaisesti, mukaan lukien yhteiskustannukset.

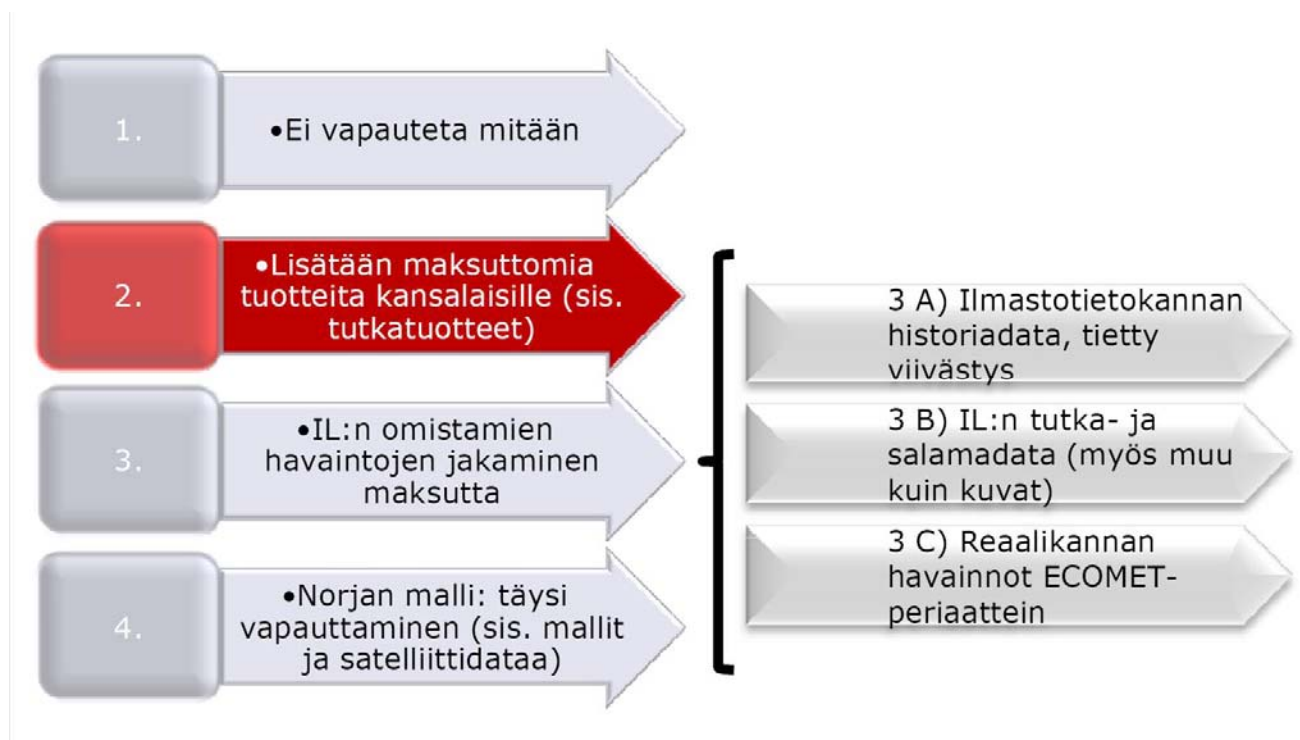
Ilmatieteen laitos osallistuu kansainväliseen, kaupallisen toiminnan käyttöön soveltuvan datan ja tuotteiden hinnoitteluperiaatteita koskevaan ECOMET – yhteistyöhön. ECOMET-tuotteiden hinnoittelusta vastaa Sää- ja turvallisuusalueen viranomaisyhteistyötä hoitava yksikkö.

5 SÄÄTIETOJEN NYKYISTÄ LAAJEMMAN KÄYTÖN SELVITTÄMINEN

Ilmatieteen laitos on teettänyt teollisessa konsulttiselvityksessä vaikuttavuusanalyysin datapolitiikan eri vaihtoehdoista sekä eri skenaarioiden kustannus- ja markkinaikutuksesta (liite 3). Vaikuttavuusanalyysissä tutkittiin neljää eri skenaariota:

Skenaario 1: Skenaariossa ei vapauteta mitään; ei säämittauksia eikä säätuotteita. Tämä tilanne olisi itse asiassa nykyistä käytäntöä tiukempi, eikä nykytilanteessa ole tavoittelemisen eikä kenenkään sääalan toimijan edun mukainen.

Skenaario 2: Skenaariossa vapautetaan tiettyjä, kansantaloudellisesti hyödyllisimpiä säätuotteita esimerkiksi tutkatuotteita yhdenvertaisesti kaikkien sääalan toimijoiden sekä kansalaisten käyttöön. Skenaario 2 mukainen tuotepolitiikka tarkoittaisi käytännössä sitä, että Ilmatieteen laitoksen verkkosivujen kautta toimivasti ja alueellisesti tarkka paikallissääpalvelu olisi käytössä koko Suomessa.

Skenaario 3: Jaetaan Skenaariossa vapautetaan kaikki Ilmatieteen laitoksen omistamat säähavainnot. Esi merkkejä tällaisista havainnoista ovat: (a) ilmastotietokannan historiadata, tutka- ja salamamittaukset sekä reaalikannan havainnot ECOMET-periaattein.

Skenaario 4: Skenaariossa vapautettaisiin kaikki säädä ja -palvelut ilmaiseksi. Skenaario ei ole käytännössä mahdollinen, koska kaikki säämittaukset eivät ole yksin Ilmatieteen laitoksen tuottamia ja siten oikoudet niiden jälle jakeluun tai hinnoitteluun eivät kuulu Ilmatieteen laitokselle.

6 AVOIMEMMAN SÄÄTUOTEPOLITIIKAN HYÖDYT, HAITAT JA MUUT VAIKUTUKSET

6.1 Hyödyt

Työryhmä on tarkasteluissaan ottanut lähtökohdaksi skenaarion 2 mukaisen säätuotepolitiikan. Skenaarion 2 mukaisen säätuotepolitiikan hyötyjä on arvioitu erilaisilla selvityksillä ja vaikuttavuustutkimuksilla. Selvityksissä on tarkasteltu vain www-palveluja.

Ilmatieteen laitoksen teet tämän vaikuttavuusanalyysin mukaan skenaarion 2 mukaista tuotepolitiikkaa noudattamalla saavutetaan suuria yhteiskunnallisia hyötyjä. Suurimmat hyödyt saavutetaan laskelmien mukaan kevyelle liikenteelle, vesiliikenteelle sekä tieliikenteelle. Kevyen liikenteen hyödyksi arvioitiin keskimäärin 23 milj. euroa, vesiliikenteen hyödyksi 18 milj. euroa sekä tieliikenteen hyödyksi 9 milj. euroa.

Kevyen liikenteen hyötyjä laskettaessa arvioitiin sää- ja keli palveluiden parantamisen vaikutusta talviaikana tapahtuviin jalan kulkijoiden ja pyöräilijöiden liukastumistapaturmiin. Kuluja liukastumisista aiheutui sairaanhoidosta, menetetyistä työajasta sekä hyvinvoinnin menetyksestä. Laskennassa käytettiin samaa menetelmää kuin VTT:n vaikuttavuusanalyysissä. Vesiliikenteessä sää- ja keli palveluiden avulla voidaan säästää kustannuksia ainakin henkilövahinkojen, ympäristöonnettomuuksien, materiaali vahinkojen sekä pelastustoimen näkökulmasta. Säästä johtuvia onnettomuuksia voidaan estää tehostamalla meteorologisten tietojen jakamista erityisesti pienveneilijöille ja siivesteineilyssä. Kuolonuhrien määrä meri- ja sisävesialueilla olisi 10–20 henkilöä vähemmän jos veneilijöillä olisi käytössä meteorologisia tuotepalveluita.

Tieliikenneonnettomuuksien määrä vuonna 2005 oli 3291 kpl. Nykyisten palveluiden vaikutus henkilövahinkojen määrään on arvioitu olevan 1–2 %. Kehittyneempien tiedotuspalveluiden ja viestintävälineiden avulla arvioidaan olevan mahdollista vähentää henkilövahinkoja vielä 2–4 % nykyisestä.

Uuden, skenaarion 2 mukaisen tuotepolitiikan hyödyksi arvioitiin mm. seuraavat:

- Liikenneonnettomuuksien väheneminen ja liikenneturvallisuuden kasvaminen sää tietojen lisääntyneen käytön vuoksi.
- Sään huomioimisen paraneminen arjen käyttötilanteissa.
- Maksuttomasti jaettavaa tietoa koskevan tuotepolitiikan selkiytyminen.

Kokonaisuudessaan potentiaaliset hyödyt maksuttomien kansalaisten palveluiden laajentamisesta olisivat 51 milj. euroa.

6.2 Mahdolliset haitat

Avoimemmalla tuotepolitiikalla on arvioitu olevan haittoja muun muassa kaupallisten toimijoiden tyytymättömyytenä (nykyisten asiakkaiden menetys) sekä palvelujen lisääntyneen käytön myötä investointien lisääntymisenä Ilmatieteen laitoksella (palvelimet ja sovellukset) sekä investointien kompensoiminen. Palvelujen siirtyminen entistä enemmän kaupallisesta toiminnasta julkiseksi palveluksi nähtiin myös uhkana: mikäli tuotteilla ei ole selkeästi määriteltävää ostajaa, ei ole selkeää kehittämissignaalia.

6.3 Vaikutukset sääalan toimijoihin

Kuvattuja hyötyjä ja haittoja pyrittiin selvittämään Liikenne- ja viestintäministeriön suorittamina haastatteluina. Haastatteluja ennen toimijoille lähetettiin saate, jossa pyydettiin miettimään vastauksia mm. seuraaviin kysymyksiin:

- (1) Mitä myönteisiä vaikutuksia avoimemmalla tuotteiden jakelupolitiikalla olisi toimintaan?
- (2) Mitä kielteisiä vaikutuksia arvioisitte tuotteiden vapauttamisella olevan?
- (3) Mitä muutoksia toivoisitte julkisten tai osittain julkisten tietovarantojen saatavuuspolitiikkaan (tuote- ja datatasolla)?

Haastatellut sääalan toimijat olivat: Ilmatieteen laitos, Ilmatieteen laitoksen kaupallinen puoli, Foreca, Yleisradio Oy sekä Tiehallinto. Taustaksi keskusteltiin Maanmittauslaitoksen edustajan kanssa heidän kokemuksistaan avoimesta data- ja tuotepolitiikasta. Maanmittauslaitoksen kokemukset avoimemmasta data- ja tuotepolitiikasta heidän alallaan olivat positiivisia.

Suoritettujen haastattelujen perusteella nykyistä avoimempi säätuotepolitiikka koettiin tarpeelliseksi. Kaikki haastattelut vastasivat nykyistä avoimemman säätuotepolitiikan tuovan positiivisia vaikutuksia omaan toimintaansa. Haasteltavat totesivat olevansa valmiita nopeisiinkin muutoksiin säätuotepolitiikassa, kunhan niistä tiedotetaan yhteneväisesti kaikille sääalan toimijoille. Osa haastateltavista toivoi yhteistyön lisäämistä Ilmatieteen laitoksen kanssa yhteisten julkisten palveluiden tuottamiseksi. Tämä edellyttää kuitenkin jatkoselvittelyä ja maksuasetuksen muuttamista.

Merkittävimmät kielteiset vaikutukset tuotepolitiikan vapauttamisesta liittyisivät Ilmatieteen laitoksen kaupallisen palvelun toimintaedellytyksiin.

Haastateltujen mukaan Suomessa säätiedon saatavuudessa ei ole ongelmia. Datan korkea hinta kuitenkin estää osittain tuotteiden tai datan hankintaa ja siten palvelujen kehittymistä. Tilannetta tulisi arvioida uudelleen yhteiskunnallisen vaikuttavuuden kautta hyöty/kustannus-analyysillä. Suomessa tulee myös tarkasti seurata eurooppalaisen tuote- ja datapolitiikan kehittymistä.

6.4 Muut vaikutukset

Maksuttomien säätuotteiden lisääminen kansalaisille tulee vaikuttamaan Ilmatieteen laitoksen asiakaspalveluiden kysyntään ja sitä kautta avoimempaan toimintaan liittyvään liikevaihtoon. Liikevaihdon odennäköinen pieneminen vastaavasti vaikuttaa palvelutoiminnan kannattavuuteen. Jotta liikevaihdon taso pystytään säilyttämään viime vuosien tapaan liikeloudellisesti kestävällä tasolla, tulee Ilmatieteen laitoksen asiakaspalvelutoimintojen kyetä sopeuttamaan kustannuksiaan alenevan kysynnän mukaan. Kysynnän lasku sinänsä laskee myös kustannuksia ns. Ecomet-hinnan laskiessa, mutta tämä ei tule kattamaan vaikutusta kokonaisuudessaan.

Samanaikaisesti muutoksen toteutus tulee vastaavasti vaatimaan henkilökustannusten lisäyksiä liittyen erityisesti uusien tuotteiden jakelujärjestelmän kehittämiseen ja ylläpitoon. Ilmatieteen laitoksen tulee pyrkiä hyödyntämään sisäistä liikkuvuutta, jotta tuotepolitiikan muutoksen kokonaisvaikutukset henkilöstöön jäisivät mahdollisimman pieniksi, kokonaan näitä vaikutuksia ei voida kuitenkaan sulkea pois.

Lisäksi on huomioitava muutokseen liittyvä epävarmuus. Mikäli vaikutukset Ilmatieteen laitoksen kaupalliseen toimintaan osoittautuvat nyt arvioitua suuremmiksi tai jakelujärjestelmän rakentaminen ja ylläpito kallimmiksi, tai toimenpiteellä olisi muita nyt vielä

ennakoimattomia vaikutuksia, aiheuttavat ne joko henkilöstövaikutuksia tai paineita tarkistaa kompensatorahoituksen tasoa.

6.5 Julkisen tiedon saatavuus

Säätiödon laajempaa käyttöä pohtivan työryhmän työn ollessa jo käynnissä asetettiin liikenne- ja viestintäministeriössä toinen ryhmä tehtävänäään määrittää ja käynnistää toimia, joiden tavoitteena on julkisen informaation nykyistä laajempi käyttö. Sen väliraportti valmistui 7.6.2010.

Ryhmän suositukset koskevat monin osin myös säätiöitä ja säätiöiden jakelua kehittävä hanke onkin valittu yhdeksi hankkeeksi hinnoittelu- ja luovutuskäytäntöjen analysointiin ja pilotointiin.

Ryhmä katsoo, että julkisen sektorin toimijoiden tulisi palvelutehtävänsä näkökulmasta pyrkiä saattamaan julkinen tietonsa mahdollisimman helppokäyttöisessä muodossa laajasti ulkopuolisten toimijoiden uudelleenkäytettäväksi. Perustilanteessa tiedon tulisi olla saatavilla 24/7 -periaatteella automaattisten rajapintojen kautta itsepalveluna. Avoimesti ja maksutta saataville tarjottava julkinen tieto tarkoittaa siten valmiina olevaa raakadataa. Tiedon räätälöinnistä ja tietojen poiminnasta aiheutuvat kustannukset voidaan ryhmän mukaan kattaa maksullisena tietopalveluna.

7 TYÖRYHMÄN EHDOTUS UUDEKSI SÄÄTUOTEPOLITIIKAKSI

Sääpolitiikan työryhmä ehdottaa maksutomien säätuotteiden lisäämistä kansalaisille skenaarion 2 mukaisesti (ks. 4.2.).

Työryhmä esittää toteutettavaksi seuraavat toimet:

- 1) Ilmatieteen laitoksen tuotepolitiikkaa uudistetaan siten, että sää tuotteita ja -palveluja tuotetaan Ilmatieteen laitoksen web-sivuille ja ajallisesti ja paikallisesti nykyistä tarkeimmat, ilmaiset paikallissääpalvelut tarjotaan koko maahan.
- 2) Ilmatieteen laitoksen säätuotteiden vapauttamisesta aiheutuvat tulonmenetykset arvioidaan. Lisäksi selvitetään laitoksen sopeuttavat toimet säätuotteiden vapauttamiseksi kustannustehokkaasti. Asiaa valmistellaan vuosien 2012–2015 kehysvalmistelun yhteydessä.

Tässä raportissa mainitut säätuotepolitiikan muutokset toteutetaan vaiheittain tämän ja tulevien vuosien kuluessa. Peruslinjat on selvitettävä vuoden 2010 kuluessa.

Jatkotyössä huomioidaan myös asiaan liittyvien, muiden käynnissä olevien työryhmien työn tulokset.

Lähdeluettelo

Hautala ja Leviäkangas, Ilmatieteen laitoksen palveluiden vaikuttavuus, VTT Publications 665, 2007.

Rantanen, Ilmatieteen laitos: Hallintomalliselvitys, 2009

Vuoriainen et al., 2000

Julkisen tiedon saatavuus, työryhmän alustavat ehdotukset, 2010

Liitteet

- Liite 1 Työryhmän asettamiskirje
- Liite 2 Työryhmän toimeksiantoajan pidentäminen
- Liite 3 "Oslo declaration" sääpolitiikasta
- Liite 4 Valtion maksuperustelaki (150/1992)
- Liite 5 Liikenne- ja viestintäministeriön asetus Ilmatieteen laitoksen maksullisista suoritteista (1095/2008)
- Liite 6 Ilmatieteen laitoksen hinnoitteluohje maksullisista suoritteista

15.5.2009

Säätietojen laajempaa käyttöä selvittävän ryhmän asettaminen

Liikenne- ja viestintäministeriö on tänään asettanut työryhmän selvittämään säätietojen laajempaa käyttöä Suomessa.

Toimikausi

Työryhmän toimikausi on 1.7.2009 – 31.12.2009.

Tausta

Ilmatieteen laitoksen tuottamien suoritteiden maksullisuutta säätelevät valtion maksuperustelainsäädäntö ja liikenne- ja viestintäministeriön maksuasetus. Näiden mukaan maksullista on esimerkiksi sää- ja ilmastodata, säämallien tuottama ennustedata sekä sääutkadata. Asiakkaat maksavat nykyisin datan tuottamisesta joko omakustannusperusteista tai kaupallisin perustein määräytyvää hintaa.

Ilmatieteen laitos on teettänyt konsulttiselvityksen datapolitiikan mahdollisen muutoksen kustannus- ja markkinavaikutuksista. Selvityksessä tutkittiin erityisesti kansalaisille internetin kautta nähtäväksi laajemmin jaettavien tuotteiden kustannusvaikutuksia laitokselle ja laajemman jakelun tuottamia kansantaloudellisia hyötyjä. Yhteiskunnallisiksi hyödyiksi todettiin vähintään 16 ja parhaimmillaan jopa 85 miljoonaa euroa vuodessa Ilmatieteen laitoksen vuosittaisen tulomenetyksen ollessa vajaat 1 miljoona euroa.

Euroopassa on parhaillaan useissa maissa pohdittavana vastaavanlaisia kansallisten meteorologisten laitosten datapolitiikan muutoshankkeita. Toteutus on edennyt käytännössä pisimmälle Norjassa ja Hollannissa. Myös EU-lainsäädäntö tulee jatkossa suosimaan vapaampaa datapolitiikkaa.

Vapaamman datapolitiikan mahdollinen toteuttaminen edellyttää ministeriön suorittamaa tarkastelua vaikutuksista hyötyihin, kustannuksiin ja alan markkinoihin Suomessa sekä erilaisten toteutusvaihtoehtojen tarkastelua.

Tehtävät

Ryhmän tehtävinä on:

- tarkastella kansainvälisen datapolitiikan kehitystä ja sen suuntaa
- arvioida mahdollisen Ilmatieteen laitoksen nykyistä laajemman ilmaisen sääpalvelun yhteiskunnalliset hyödyt sekä erityisesti hyödyt maantieliikenteen ja meriturvallisuuden kannalta (pääasiassa Ilmatieteen laitoksen teettämän selvityksen pohjalta)
- vaikutukset sääpalvelumarkkinoihin
- laatia suositus uudeksi säädatapolitiikaksi Suomessa

Postiosoite

PL 31
00023 Valtioneuvosto
kirjaamo@mintc.fi
info@mintc.fi

Käyntiosoite

Eteläesplanadi 16-18, Helsinki

Puhelin

(09) 160 02

Telekopio

(09) 160 28596
(09) 160 28590 (tiedotus)

Organisointi

Ryhmän kokoonpano on seuraava:

- ylijohdaja, osastopäällikkö Pekka Plathan, liikenne- ja viestintäministeriö, puheenjohtaja
- neuvotteleva virkamies Juha-Pekka Luntama, liikenne- ja viestintäministeriö, sihteeri
- hallintojohtaja Marko Viljanen, Ilmatieteen laitos
- johtaja Juhani Damski, Ilmatieteen laitos
- liikenneneuvos Martti Mäkelä, liikenne- ja viestintäministeriö
- talousjohtaja, yksikön päällikkö Jaana Kuusisto, liikenne- ja viestintäministeriö
- liikenneneuvos, yksikön päällikkö Anneli Tantt, liikenne- ja viestintäministeriö

Ryhmä kuulee työssään keskeisiä sääalan toimijoita; muun muassa Ilmatieteen laitoksen kaupallisen yksikön edustajia, Forecaa sekä sen käyttäjiä, Tiehallintoa, Yleisradio Oy:tä ja teleoperaattoreita.

Ryhmän jäsenet on nimetty tehtäväänsä asemansa perusteella, jota pidetään tässä tapauksessa tasa-arvolain 4a §:n mukaisena erityisenä syynä. Ryhmien tulee työssään ottaa huomioon lain viranomaisen toiminnan julkisuudesta (621/1999) 6 luvun salassapitovelvoitteet.

Liikenneministeri

 Anu Vehviläinen

Kansliapäällikkö

 Harri Pursiainen

JAKELU

Puheenjohtaja, jäsenet ja sihteeri

TIEDOKSI

Liikenne- ja viestintäministeriö
 Ilmatieteen laitos

7.12.2009

**Sääalan datapolitiikkaryhmän asettaminen,
jatko aika aiemmin tehtyyn asettamispäätökseen**

Liikenne- ja viestintäministeriö on tänään jatkanut aiemmin asetetun työryhmän toimikautta arvioimaan sääalan datapolitiikkaa Suomessa.

Toimikausi

Työryhmän toimikautta jatketaan 1.1.2010 – 31.1.2010.

Tausta

Ilmatieteen laitoksen tuottamien suoritteiden maksullisuutta säätelevät valtion maksuperustelainsäädäntö ja liikenne- ja viestintäministeriön maksuasetus. Näiden mukaan maksullista on esimerkiksi sää- ja ilmastodata, säämallien tuottama ennustedata sekä säätutkadata. Asiakkaat maksavat nykyisin datan tuottamisesta joko omakustannusperusteista tai kaupallisin perustein määräytyvää hintaa.

Ilmatieteen laitos on teettänyt konsulttiselvityksen datapolitiikan mahdollisen muutoksen kustannus- ja markkinavaikutuksista. Selvityksessä tutkittiin erityisesti kansalaisille internetin kautta nähtäväksi laajemmin jaettavien tuotteiden kustannusvaikutuksia laitokselle ja laajemman jakelun tuottamia kansantaloudellisia hyötyjä. Yhteiskunnallisiksi hyödyiksi todettiin vähintään 16 ja parhaimmillaan jopa 85 miljoonaa euroa vuodessa Ilmatieteen laitoksen vuosittaisen tulomenetyksen ollessa vajaat 1 miljoonaa euroa.

Euroopassa on parhaillaan useissa maissa pohdittavana vastaavanlaisia kansallisten meteorologisten laitosten datapolitiikan muutoshankkeita. Toteutus on edennyt käytännössä pisimmälle Norjassa ja Hollannissa. Myös EU-lainsäädäntö tulee jatkossa suosimaan vapaampaa datapolitiikkaa.

Vapaamman datapolitiikan mahdollinen toteuttaminen edellyttää ministeriön suorittamaa tarkastelua vaikutuksista hyötyihin, kustannuksiin ja alan markkinoihin Suomessa sekä erilaisten toteutusvaihtoehtojen tarkastelua.

Tehtävät

Ryhmän tehtävinä on:

- tarkastella kansainvälisen datapolitiikan kehitystä ja sen suuntaa
- arvioida mahdollisen Ilmatieteen laitoksen nykyistä laajemman ilmaisen sääpalvelun yhteiskunnalliset hyödyt sekä erityisesti hyödyt maantieliikenteen ja meriturvallisuuden kannalta (pääasiassa Ilmatieteen laitoksen teettämän selvityksen pohjalta)
- vaikutukset sääpalvelumarkkinoihin
- laatia suositus uudeksi säädatapolitiikaksi Suomessa

Postiosoite	Käyntiosoite	Puhelin	Telekopio
PL 31 00023 Valtioneuvosto kirjaamo@minto.fi info@minto.fi	Eteläesplanadi 16-18, Helsinki	(09) 160 02	(09) 160 28596 (09) 160 28590 (liedotus)

Organisointi

Ryhmän kokoonpano on seuraava:

- ylijohtaja, osastopäällikkö Pekka Plathan, liikenne- ja viestintäministeriö, puheenjohtaja
- neuvotteleva virkamies Juha-Pekka Luntama, liikenne- ja viestintäministeriö, sihteeri
- hallintojohtaja Marko Viljanen, Ilmatieteen laitos
- johtaja Juhani Damski, Ilmatieteen laitos
- liikenneneuvos Martti Mäkelä, liikenne- ja viestintäministeriö
- talousjohtaja, yksikön päällikkö Jaana Kuusisto, liikenne- ja viestintäministeriö
- liikenneneuvos, yksikön päällikkö Anneli Tanttu, liikenne- ja viestintäministeriö

Ryhmä kuulee työssään keskeisiä sääalan toimijoita, muun muassa Ilmatieteen laitoksen kaupallinen yksikkö, Foreca sekä käyttäjiä, esimerkiksi Tiehallinto, YLE, teleoperaattorit.

Ryhmän jäsenet on nimetty tehtäväänsä asemansa perusteella, jota pidetään tässä tapauksessa tasa-arvolain 4a §:n mukaisena erityisenä syynä. Ryhmien tulee työssään ottaa huomioon lain viranomaisen toiminnan julkisuudesta (621/1999) 6 luvun salassapitovelvoitteet.

Liikenneministeri

 Anu Vehviläinen

Kansliapäällikkö

 Harri Pursiainen

JAKELU

Puheenjohtaja, jäsenet ja sihteeri

TIEDOKSI

Liikenne- ja viestintäministeriö
 Ilmatieteen laitos

Oslo Declaration

At their Meeting in Oslo, Norway on 26-27 March 2009 to discuss data policy matters, the directors of the EUMETNET National Meteorological Services,

Recognising that:

- Significant investments and sustained funding are necessary at national level to maintain and develop the basic components of the European Meteorological Infrastructure required to fulfil the general needs of the public, the decision makers and the European economy;
- National governments can meet this basic requirement under different funding policies associated to different economic models for NMHS and variations in data policies;
- Although their NMHS operate under different official mandates and economic models and accordingly run different activity portfolios, all are committed to provide the best possible contribution to protection of life and property under their Public Weather Service mission, directed at national authorities and the general public;
- The internet and the web technologies have changed radically the expectations from the general public and the access to and possible sharing and use of data, products and services;
- The ongoing development of the WMO Information System will take advantage of these innovative technologies.
- The legal framework provided by the EU including the INSPIRE and PSI Directives places new expectations on the way the NMHSs provide their services

Have reached consensus on the following:

1) Data policies of the EUMETNET members, ECMWF and EUMETSAT and the related development of on-line services, should:

- facilitate direct access to basic meteorological data and products on a non discriminatory basis, under well-documented licensing conditions, in compliance with relevant international and national regulations and with WMO resolutions;
- be harmonized as far as possible to achieve greater transparency and improve accessibility for re-users within the constraints of the legal frameworks and respective economic models of the NMHS, taking into account relevant discussions in the context of EUMETNET, ECMWF, ECOMET and EUMETSAT bodies;

2) The evolution of the basic output of NMHS, as a result of advances in science and in observation and numerical weather prediction and technology, should lead to regular reviews at NMHS level, and, when appropriate, to progressive expansions of:

- their set of "Essential" data and products made available on a free and unrestricted basis;

- their catalogue of data and products licensed for re-use by the private sector, under the PSI directive where applicable.

3) In the same spirit, NMHS should also consider adapting their licensing conditions with the objective of delivering more information per price unit, if financial constraints allow.

4) The EUMETNET members should continue to develop, individually and jointly through EUMETNET programmes, on line services giving user- friendly access to these catalogued data and products, in order to facilitate further the re-use of public meteorological information and to maximise the societal benefits.

5) In the spirit of the INSPIRE directive, the EUMETNET members should expand the set of graphical products accessible free of charge to the public for general purposes, through the viewing services of their respective web sites, whilst continuing to license as appropriate the underlying digital data and products.

6) In the context of GMES, meteorological data and products required by the operators of the GMES Core Services to deliver new, non meteorological public good services, could be licensed to them at no information cost to fulfill their production duties, subject to commitment from EU and national authorities to fund these Core Services on a sustainable basis.

21.2.1992/150

Katso tekijänoikeudellinen huomautus käyttöehdoissa.

Valtion maksuperustelaki 21.2.1992/150

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 LUKU

Yleiset säännökset

1 §

Lain soveltamisala

Valtion viranomaisten suoritteiden maksullisuuden ja suoritteista perittävien maksujen suuruuden yleisistä perusteista sekä maksujen muista perusteista säädetään tässä laissa.

Tämä laki koskee tasavallan presidenttiä valtioneuvostossa tapahtuvan päätöksenteon osalta.
(16.5.1994/348)

Tämä laki koskee myös tasavallan presidentin kansliaa, eduskunnan kansliaa ja eduskunnan oikeusasiamiehen kansliaa samoin kuin eduskunnan yhteydessä olevia valtiontalouden tarkastusvirastoa ja kansainvälisten suhteiden ja Euroopan unionin asioiden tutkimuslaitosta. (25.5.2007/607)

Tämä laki ei koske valtion liikelaitoksia eikä valtion rahastoja, ellei rahastoista toisin säädetä. Tämä laki ei koske myöskään virastoja ja laitoksia, joiden maksullinen toiminta on ennen tämän lain voimaantuloa lailla säädetty järjestettäväksi liikeperiaatteiden mukaan. (16.5.1994/348)

2 §

Lain suhde muihin säännöksiin

Jos muulla lailla tai laissa olevan valtuutuksen nojalla annetaan tästä laista poikkeavia säännöksiä, noudatetaan niitä tämän lain sijasta.

Tämän lain nojalla annettavalla asetuksella voidaan poiketa siitä, mitä eräiden vähäisten saatavien perimättä jättämisestä annetussa laissa (266/50) säädetään.

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) valtion viranomaisen suoritteella virkatoimia, valtion tuottamia tavaroita ja palveluita sekä muuta toimintaa; sekä
- 2) julkisoikeudellisella suoritteella valtion viranomaisen suoritetta, jonka kysyntä perustuu lakiin tai asetukseen ja jonka tuottamiseen viranomaisella on tosiasiallinen yksinoikeus.

2 LUKU

Suoritteiden maksullisuuden ja maksujen suuruuden yleiset perusteet

4 §

Maksulliset suoritteet

Seuraavat suoritteet tulee olla maksullisia, jollei suoritteen maksuttomuudelle ole perusteltua syytä:

- 1) tavarat, jotka valtion viranomainen on tuottanut;
- 2) palvelut, jotka on tuotettu tilauksesta tai muusta toimeksiannosta;
- 3) päätökset, jotka on tehty hakemuksesta;
- 4) käyttöoikeuksien sekä muiden oikeuksien väliaikainen luovuttaminen; sekä
- 5) muu toiminta, milloin suoritteen tuottaminen on seurausta vastaanottajan toimenpiteestä.

(14.12.1998/961)

Suoritteen tulee olla maksullinen etenkin silloin, kun myös muu kuin valtion viranomainen tuottaa sitä tai siihen verrattavaa suoritetta maksullisena tai kun suoritteen tuottaminen liittyy vastaanottajan taloudelliseen toimintaan.

5 §

Maksuttomat suoritteet

Seuraavat suoritteet tulee olla maksuttomia, jollei suoritteen maksullisuudelle ole erityistä syytä:

- 1) suoritteet, joiden tuottamisen ei voida katsoa kohdistuvan suoranaisesti yksittäiseen henkilöön, yritykseen eikä muuten tarkoin rajattuun ryhmään;
- 2) suoritteet, joiden tarkoituksena on toimeentulon turvaavan etuuden antaminen; sekä
- 3) viranomaisen neuvot, ohjeet, opastus ja tiedottaminen, jos näistä aiheutuu vain vähäisiä kustannuksia.

6 §

Julkisoikeudellisista suoritteista perittävät maksut

Julkisoikeudellisesta suoritteesta valtiolle perittävän maksun suuruuden tulee vastata suoritteen tuottamisesta valtiolle aiheutuvien kokonaiskustannusten määrää (*omakustannusarvo*).

Yhden tai useamman viranomaisen samanlaatuista suoritteista voidaan määrätä samansuuruinen maksu silloinkin, kun suoritteen tuottamisesta aiheutuva kustannukset poikkeavat toisistaan. Tällaisen kiinteän maksun suuruutta määrittäessä on otettava huomioon suoritteiden keskimääräinen kokonaiskustannus.

Maksu voidaan määrätä perittäväksi yleisesti suoritteen omakustannusarvoa alempana tai jättää kokonaan perimättä, jos siihen terveyden- ja sairaanhoitoon, muihin sosiaalisiin tarkoituksiin, oikeudenhoitoon, ympäristönsuojeluun, koulutustoimintaan tai yleiseen kulttuuritoimintaan liittyvistä tai näihin verrattavista syistä on perusteltua syytä. Erityisestä syystä maksu voidaan määrätä tietyltä ryhmältä perittäväksi suoritteen omakustannusarvoa alempana tai jättää kokonaan perimättä. Erityisestä syystä maksu, joka muuten määrättäisiin suoritteen omakustannusarvoa vastaavaksi, saadaan määrätä tätä korkeammaksi.

Silloin kun suoritteesta määrätään perittäväksi maksu, peritään vastaava maksu myös valtion viranomaiselta, jollei muuhun menettelyyn ole erityistä syytä.

Suoritetta tuottavan viranomaisen asiana on huolehtia siitä, ettei suoritteen tuottamisesta aiheudu enempää kustannuksia kuin, mitä suoritteen tarkoituksenmukainen laatutaso edellyttää.

7 §**Muiden suoritteiden hinnat**

Viranomaisen muiden kuin 6 §:ssä tarkoitettujen suoritteiden hinnoista päätetään liikeloudellisin perustein. Valtion talousarviossa voidaan osoittaa määräraha liikeloudellisin perustein hinnoiteltujen suoritteiden hintojen alentamiseksi.

Jos viranomaisella on tosiasiallinen yksinoikeus 1 momentissa tarkoitetun suoritteen tuottamiseen, saadaan suoritteesta perittävä hinta määrätä myös niin, että se vastaa suoritteen omakustannusarvoa. (14.12.1998/961)

Jos viranomainen tuottaa suoritteita määräävässä markkina-asemassa, on suoritteiden hinnoittelussa otettava huomioon kilpailunrajoituksista annetun lain (480/1992) määräävän markkina-aseman väärinkäyttöä koskevat säännökset. (14.12.1998/961)

3 LUKU**Toimivalta maksuista päätettäessä****8 § (16.5.1994/348)****Asetuksella säädettävät asiat ja ministeriön toimivalta**

Tasavallan presidentin ja valtioneuvoston yleisistunnon päätösten maksullisuudesta sekä siitä, mistä päätöksestä maksu määrätään omakustannusarvon perusteella ja mitkä hinnoitellaan liikeloudellisin perustein, säädetään asetuksella. Asetuksella säädetään myös 6 §:n 2 momentissa tarkoitetuista kiinteistä maksuista sekä mistä päätöksestä, millä 6 §:n 3 tai 4 momentissa sanotulla perusteella ja miten maksun suuruus voidaan määrätä päätöksen omakustannusarvosta poiketen. Muissa näitä maksuja koskevilla asioissa toimivalta on asianomaisella ministeriöllä. Ministeriöllä tarkoitetaan tässä laissa myös valtioneuvoston kansliaa.

Asianomainen ministeriö päättää, mitkä ministeriön ja hallinnonalan muiden viranomaisten suoritteet tai suoriteryhvät ovat maksullisia ja mistä suoritteesta tai suoriteryhmästä maksu määrätään omakustannusarvon perusteella sekä mitkä suoritteet hinnoitellaan liikeloudellisin perustein.

Ministeriö päättää 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa myös 6 §:n 2 momentissa tarkoitetuista kiinteistä maksuista sekä mistä suoritteesta tai suoriteryhmästä, millä 6 §:n 3 tai 4 momentissa sanotulla perusteella ja miten maksun suuruus voidaan määrätä suoritteen omakustannusarvosta poiketen.

Milloin ministeriön ratkaisuvaltaan muutoin kuuluva asia saatetaan valtioneuvoston yleisistunnon päätettäväksi, päätöksen maksullisuus ja siitä perittävän maksun suuruus määräytyy 1 momentista poiketen sen mukaisesti kuin kysymyksessä olisi ministeriön päätös.

9 §**Viranomaisen toimivalta**

Muissa kuin 8 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa toimivalta maksuja ja suoritteiden hinnoittelua koskevilla asioissa on asianomaisella viranomaisella.

10 § (25.5.2007/607)**Erityiset virastot ja laitokset**

Eduskunnan, tasavallan presidentin ja eduskunnan oikeusasiamiehen kansliat, eduskunnan yhteydessä olevat valtiontalouden tarkastusvirasto ja kansainvälisten suhteiden ja Euroopan unionin asioiden tutkimuslaitos samoin kuin oikeuskanslerinvirasto sekä Suomen Pankki ja Kansaneläkelaitos määräävät itse maksuistaan.

4 LUKU

Erinäiset säännökset

11 §

Maksujen perintä

Maksu 6 §:ssä tarkoitetusta julkisoikeudellisesta suoritteesta saadaan periä siinä järjestyksessä kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin annetussa laissa (367/61) säädetään.

Perittäessä saatavia 7 §:ssä tarkoitetuista muista suoritteista noudatetaan, mitä yksityisoikeudellisten saatavien perinnästä säädetään.

L verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin 367/1961 on kumottu L:lla verojen ja maksujen täytäntöönpanosta 706/2007. Ks. Valtion maksuperusteA 211/1992 2–5 §. Ks. myös L saatavien perinnästä 513/1999.

11 a § (14.12.1998/961)

Maksun määrääminen

Maksun määräämistä koskevasta tositteesta tai muusta asiakirjasta on käytävä ilmi säännökset, joihin maksu perustuu. Jos maksun määrääminen perustuu julkisoikeudellisen suoritteen osalta erityiseen laskelmaan, on laskelma liitettävä mukaan.

Maksun määräämisessä todettu virhe voidaan korjata noudattaen vastaavasti, mitä hallintomenettelylaissa (598/1982) säädetään asia- ja kirjoitusvirheen korjaamisesta.

Julkisoikeudellista suoritetta koskevan maksun määräämisen yhteydessä on maksun määränneen viranomaisen annettava ohjeet 11 b §:ssä tarkoitetun oikaisukeinon käyttämisestä.

HallintomenettelyL 598/1982 on kumottu L:lla 434/2003, ks. HallintoL 434/2003 8 luku.

11 b § (14.12.1998/961)

Maksua koskeva muutoksenhaku

Maksuvelvollinen, joka katsoo, että 6 §:ssä tarkoitettu julkisoikeudellisesta suoritteesta määrätyn maksun määräämisessä on tapahtunut virhe, voi vaatia siihen oikaisua maksun määränneeltä viranomaiselta kuuden kuukauden kuluessa maksun määräämisestä. Oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen saadaan hakea valittamalla muutosta siltä lääninoikeudelta, jonka tuomiopiirissä maksun määrännyt viranomainen sijaitsee. Valitusaika on 30 päivää luettuna siitä, kun valittaja on saanut tiedon oikaisuvaatimukseen annetusta päätöksestä. Lääninoikeuden päätökseen ei saa valittamalla hakea muutosta.

Lain 7 §:ssä tarkoitettuja muita suoritteita koskevat maksuriidat käsitellään riita-asiana käräjäoikeudessa.

12 §

Tarkemmat säännökset

Tarkempia säännöksiä omakustannusarvoon kuuluvista kustannuksista, maksun viivästyessä perittävästä viivästyskorosta, sen sijasta perittävästä viivästysmaksusta, maksuajasta ja maksuajalle määrättävästä korosta, ennakosta, vakuuksista, saamisen perimättä jättämisestä ja muista perintää koskevista seikoista sekä muusta lain täytäntöönpanosta voidaan, ottaen huomioon mitä 10 §:ssä säädetään, antaa asetuksella.

12 a § (14.12.1998/961)

Yleisohjausvaltuus

Valtion maksuperustelain yhdenmukaiseksi soveltamiseksi valtiovarainministeriö voi antaa ohjeita

suoritteiden maksullistamiseen sekä hinnoitteluun sovellettavista yleisistä periaatteista samoin kuin muistakin valtion maksuperustelain yleiseen hallinnointiin liittyvistä menettelytavoista.

5 LUKU

Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

13 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 1992.

Tällä lailla kumotaan:

- 1) 29 päivänä joulukuuta 1973 annettu valtion maksuperustelaki (980/73); sekä
- 2) eräiden viranomaisten toimituskirjoista ja virkatoimista suoritettavain maksujen perusteista 17 päivänä lokakuuta 1942 annettu laki (806/42) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

14 §

Siirtymäsäännökset

Kumottavien lakien nojalla annetut asetukset jäävät voimaan 31 päivään joulukuuta 1993 saakka, jollei niitä erikseen tätä ennen kumota.

Jos muussa lainsäädännössä viitataan tällä lailla kumottaviin lakeihin, viittauksen on katsottava tarkoittavan tätä lakia.

HE 176/91, VaVM 1/92

Muutossäädösten voimaantulo ja soveltaminen:

16.5.1994/348:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä kesäkuuta 1994.

HE 28/94, VaVM 11/94

25.10.1996/749:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1997.

HE 97/96, HaVM 12/96, EV 115/96

14.12.1998/961:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 1999.

Lain 11 b §:n muutoksenhakua koskevia säännöksiä sovelletaan maksuihin, jotka on määrätty lain voimaantulopäivänä tai sen jälkeen.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

HE 203/1998, VaVM 41/1998, EV 151/1998

4.8.2000/721:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2001.

HE 68/2000, PeVM 10/2000, EV 98/2000

29.6.2006/546:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2007.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

LA 28/2006, UaVM 5/2006, EK 15/2006

25.5.2007/607:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2007.

HE 71/2006, PNE 2/2006, PeVM 10/2006, EV 202/2006, LJL 2/2007, PeVM 1/2007, EK 9/2007

1095/2008

Annettu Helsingissä 30 päivänä joulukuuta 2008

Liikenne- ja viestintäministeriön asetus Ilmatieteen laitoksen maksullisista suoritteista

Liikenne- ja viestintäministeriön päätöksen mukaisesti säädetään 21 päivänä helmikuuta 1992 annetun valtion maksuperustelain (150/1992) 8 §:n, sellaisena kuin se on laissa 348/1994, nojalla:

1 §

Soveltamisala

Tässä asetuksessa säädetään ilmatieteen laitoksen suoritteiden maksullisuudesta ja niiden maksuperusteista, julkisoikeudellisista suoritteista perittävistä maksuista sekä liikeloudellisin perustein hinnoiteltavista ilmatieteen laitoksen suoritteista.

2 §

Julkisoikeudelliset suoritteet

Valtion maksuperustelain (150/1992) 6 §:ssä tarkoitettuja maksullisia julkisoikeudellisia suoritteita, joista Ilmatieteen laitos perii suoritteiden omakustannusarvon mukaiseksi määräämänsä maksun, ovat:

- 1) maanpuolustusvalmiuden ylläpitämiseksi annettavat erityispalvelut;
- 2) kansainvälisen siviili-ilmailun yleissopimukseen (SopS 11/1949) perustuvat pakollisiksi määrätty tai suositeltavat ilmailun sääpalvelut;
- 3) pelastustoimintaa ja ilmansuojeluviranomaisia varten annettavat selvitykset ja lausunnot, joista aiheutuu vähäistä enemmän kustannuksia.

3 §

Maksulliset muut suoritteet

Valtion maksuperustelain 7 §:ssä tarkoitettuja muita suoritteita, jotka Ilmatieteen laitos hinnoittelee liikeloudellisin perustein, ovat:

- 1) sää-, ilmasto- ja meripalvelu, joka tehdään tilauksesta tai pidetään tietopalveluna asiakkaiden saatavina;
- 2) tilauksesta tehtävät selvitykset, lausunnot ja tutkimukset;
- 3) havainnot ja mittaukset, jotka tuotetaan tai luovutetaan tilauksesta tai pidetään tietopalveluna asiakkaiden saatavina, lukuun ottamatta kansainvälisen käytännön mukaisia Yhdistyneiden Kansakuntien alaisen maailman ilmatieteen järjestön vapaaseen jakeluun määrittämiä havaintoja;
- 4) Ilmatieteen laitoksen hallinnassa olevien tilojen käyttö;
- 5) asiakirjojen kopiointi, muu jäljentäminen ja lähettäminen lukuun ottamatta 2 momentissa tarkoitettuja kopioita ja tulosteita;
- 6) asiakkaiden tilaamat tai heidän saatavinaan pidettävät muut erityispalvelut ja suoritteet.

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 34 §:n 2 momentissa tarkoitetusta tiedon esille hakemisesta sekä 3 momentissa tarkoitetusta tiedon antamisesta jäljennöksenä tai tulosteena perittävistä maksuista päättää Ilmatieteen laitos.

4 §
Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2009 ja on voimassa vuoden 2010 loppuun.

Suoritteesta, jota koskeva asia on tullut vireille ennen tämän asetuksen voimaantuloa, peritään maksu tämän asetuksen voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaan.

Tällä asetuksella kumotaan Ilmatieteen laitoksen maksullisista suoritteista 5 päivänä joulukuuta 2007 annettu liikenne- ja viestintäministeriön asetus (1210/2007).

Ennen asetuksen voimaantuloa voidaan ryhtyä asetuksen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 30 päivänä joulukuuta 2008

Liikenneministeri
Anu Vehviläinen

Osastopäällikkö, ylijohtaja
Pekka Plathan

Sää ja turvallisuus
Kaupalliset palvelut
Tutkimus ja menetelmäkehitys

HINNOITTELUOHJEET ILMATIETEEN LAITOKSEN MAKSULLISILLE SUORITTEILLE

Ilmatieteen laitos on antanut seuraavat ohjeet laitoksen asiakaspalveluna tuotettavien suoritteiden hinnoitteluperusteista. Ohjeet koskevat valtion maksuperustelain (150/1992), valtion maksuperusteasetuksen (211/1992) ja liikenne- ja viestintäministeriön asetuksen Ilmatieteen laitoksen maksullisista suoritteista (1095/2008) soveltamista.

1. Yleistä

Ilmatieteen laitoksen suoritteiden jako maksullisiin ja maksuttomiin perustuu valtion maksuperustelain 4 ja 5 §:ään. Näiden pykälien mukaisesti maksuttomia ovat sellaiset Ilmatieteen laitoksen suoritteet, joiden tuottaminen ei kohdistu suoranaisesti yksittäiseen henkilöön, yritykseen eikä muutoin tarkoin rajattuun ryhmään. Käytännössä tämä merkitsee maksuttomuutta niissä perussääpalveluissa, jotka Yleisradion radioverkon tai internetin kautta tarjotaan kaikille kansalaisille. Vain vähäisiä kustannuksia aiheuttavat yleisluonteiset neuvonta-, ohje-, opastus- ja tiedotuspalvelut ovat myös maksuttomia. Muut suoritteet ovat lähtökohtaisesti maksullisia.

Yhteisrahoitteisen toiminnan suoritteiden hinnoittelussa noudatetaan kulloinkin voimassa olevia Ilmatieteen laitoksen ohjeita.

2. Maksuttomat suoritteet

Valtion maksuperustelain 5 §:n mukaisina maksuttomina suoritteina ovat seuraavat Ilmatieteen laitoksen suoritteet:

- 1) havainto-, mittaus-, sääennuste-, meri-, tutkimus- ja varoituspäalvelusuuritteet, jotka peruspäalveluna luovutetaan yhteiskunnan toimintojen, tieteellisen perustutkimuksen, valtakunnallisen tilastoinnin sekä yleisen turvallisuuden ylläpitämiseksi; näiden suoritteiden tuottaminen ei kohdistu suoranaisesti yksittäiseen henkilöön, yritykseen eikä muutoin tarkoin rajattuun ryhmään.
- 2) havainto-, mittaus- ja tutkimussuuritteet, jotka luovutetaan vastavuoroisuuteen tai kansainvälisiin sopimuksiin perustuen tai kansainvälistä tutkimus- tai kehittämistoimintaa varten kansainvälisille järjestöille. Näiden suoritteiden

maksuttomuuden perusteena ovat vastavuoroisuus tai kansainväliset sopimukset tai muu sellainen kansainvälinen yhteistyö, joka ei yhteistyöluonteensa vuoksi kuulu

maksuperustelain soveltamisalaan eikä sillä ole lain tarkoittamassa mielessä vaikutuksia toiminnan tuloksellisuuteen. Tällaisia kansainvälisiä järjestöjä ovat esim. Maailman ilmatieteellinen järjestö WMO, Euroopan keskipitkien sääennusteiden keskus ECMWF, Euroopan sääsatelliittijärjestö EUMETSAT, EUMETNET Operatiivisen merentutkimuksen järjestöt BOOS ja EuroGOOS sekä YK:n alaiset ja alueelliset kansainväliset tutkimusjärjestöt ja projektit. Lisäksi tähän ryhmään kuuluvat Nordrad-sopimuksen perusteella toteutettava pohjoismainen tutkadatan vaihto ja muu vastaava NORDMET -sopimuksen perusteella tapahtuva perusdatan ja -tuotteiden vaihto, Hirlam-projektin tutkimus- ja kehitystyö sekä muihin vastaaviin tutkimus- ja viranomaistehtäviin liittyvät suoritteet.

3) selvitykset ja lausunnot, jotka annetaan mm. pelastustoimintaa ja ilmansuojeluviranomaisia varten ja joista aiheutuu vain vähäisiä kustannuksia. Nämä suoritteet liittyvät pääasiassa onnettomuuksien selvittämiseen tai muuhun välittömästi kansalaisia koskevaan viranomaistoimintaan. Vähäisiksi kustannuksiksi katsotaan tiedon kokoamisesta ja toimittamisesta aiheutuvat pienehköt työ- ja materiaalikustannukset.

4) laitoksen tietoaineistojen ja palvelujen käyttöön liittyvät yleisluonteiset neuvonta-, ohjaus- ja tiedotussuoritteet, jos näistä aiheutuu vain vähäisiä kustannuksia.

3. Julkisoikeudelliset suoritteet

3.1. Suoritteiden määrittely

Liikenne- ja viestintäministeriön antaman asetuksen (1095/2008) 1 §:ssä mainittuja maksuperustelain 6 §:n mukaan omakustannusarvoon hinnoiteltavia suoritteita ovat:

1) maanpuolustusvalmiuden ylläpitämiseksi annettavat erityispalvelut. Tällaisiksi suoritteiksi katsotaan mm. muut kuin edellä maksuttomina mainitut erityissääpalvelut, joita laitos tuottaa tilauksesta puolustuslaitosta tai rajavartiolaitosta varten sekä ydinturvallisuutta ja säteilyvalvontaa varten annettavat erityispalvelut. Näiden suoritteiden tuottamisesta aiheutuu laitokselle erilliskustannuksia.

2) kansainvälisen siviili-ilmailun yleissopimukseen (SopS 11/1949) perustuvat pakollisiksi määrätty tai suositeltavat ilmailun sääpalvelut.

3) pelastustoimintaa sekä ilmansuojeluviranomaisia varten annettavat erityistoimenpiteitä edellyttävät selvitykset ja lausunnot, joista ei aiheudu ainoastaan vähäisiä kustannuksia. Tällaisia laitoksen toimialaan kuuluvia, pelastustoimintaa varten tosiasiallisen yksinoikeuden perusteella annettavia selvityksiä ovat erilaisiin onnettomuus- ja terveysvaaratilanteisiin liittyvät viranomaisille annettavat erillisselvitykset sääoloista, vaarallisten aineiden kulkeutumisesta tai ilmanlaadusta. Lisäksi laitos antaa ympäristönsuojelulain ja -asetuksen puitteissa asiantuntijalaitoksena selvityksiä ja lausuntoja, joista aiheutuvat kustannukset peritään selvityksen tai lausunnon tilaajalta.

3.2. Kustannustekijät ja hinnoittelu

Julkisoikeudellisista suoritteista tulee periä omakustannusarvoa vastaava hinta. Omakustannusarvo määräytyy valtion maksuperusteasetuksen 1 §:n perusteella.

Erilliskustannusten lisäksi suoritteen omakustannusarvoon lasketaan osuudet yhteiskustannuksista.

Omakustannusarvoa vastaava osuus suoritteen tuottamisen kustannuksista määritellään asiakaskohtaisesti seuraavasti:

[LIIKESALAINEN OSA]

4. ECOMET -tuotteiden kustannustekijät ja hinnoittelu

Ilmatieteen laitos osallistuu kansainväliseen, kaupallisen toiminnan käyttöön soveltuvan datan ja tuotteiden hinnoitteluperiaatteita koskevaan ECOMET -yhteistyöhön. ECOMET -tuotteiden hinnoittelusta vastaa Sää- ja turvallisuus tulosalueen viranomaisyhteistyötä hoitava yksikkö. ECOMET-sääntöjä sovelletaan sekä laitoksen omaan kaupalliseen toimintaan että muille kaupallisille toimijoille.

5. Liiketaloudelliset suoritteet

5.1. Suoritteiden määrittely

Liiketaloudellisin perustein hinnoiteltavia suoritteita ovat Ilmatieteen laitoksessa muut kuin maksuttomat, yhteisrahoitteiset tai julkisoikeudelliset suoritteet, niin kuin liikenne- ja viestintäministeriö antamassaan asetuksessa (1095/2008) on määrännyt.

5.2. Kustannustekijät ja hinnoittelu

[LIIKESALAINEN OSA]

Liitteissä 3 sekä 4a ja 4b on esitetty liiketaloudellisten suoritteiden omakustannushinnan laskemisessa käytettävät kustannustekijät ja niiden laskentaperusteet. Liitteessä 4a on esitetty Kaupallisten palveluiden liiketaloudellisten suoritteiden laskentaperusteet ja liitteessä 4b on esitetty Tutkimuksen ja menetelmäkehityksen.

[LIIKESALAINEN OSA] omakustannusarvon ylittävää tai alittavaa hinnoittelua toteutetaan markkinatilanteen mukaan. Perusteltuna syynä omakustannusarvon alittavaan hinnoitteluun voidaan pitää esim. tutkimusyhteistyötä, prototyyppiluonteista tuotekehitystä, asiakassuhteen alkuvaihetta, markkinaosuuksien hankkimista, painavaa yhteiskunnallista tarvetta ja erilaisia markkinointikampanjoita. Alennetunkin hinnan tulee kuitenkin kattaa vähintään suoritteen tuottamisesta aiheutuvat erilliskustannukset. Liiketoiminnassa tulee kiinnittää erityistä huomiota kilpailulainsäädännön määräysten täyttämiseen. Liitteessä 5 on esitetty esimerkit kustannusten laskennasta. Jälkimmäisessä esimerkissä tuntihintapohjaisesta kustannuslaskelmasta on eritelty palkkakustannus ja muut erilliskustannukset toisistaan. Palkkakustannukset välillisine palkkakustannuksineen saadaan liitteiden 4a ja 4b tiedoista, mutta muut

erilliskustannukset on selvitettävä erikseen. Esimerkissä on otettu huomioon yhden projektin työ kustannusten lisäksi muut erilliskustannukset yhdeltä kuukaudelta.

6. Toimintayksiköiden toimivalta suoritteiden hinnoittelussa sekä tarjousten ja sopimusten laadinnassa

Liiketaloudelliset suoritteet hinnoittelee suoritteet tuottava toimintayksikkö valtion maksuperustelain ja maksuperusteasetuksen, LVM:n asetuksen (1095/2008) sekä tämän ohjeen perusteiden mukaisesti. Suoritteet tulee hinnoitella niin, että laitos saavuttaa sille asetetut liiketaloudellisten suoritteiden kannattavuus- ja ylijäämätavoitteet.

Hinnoitteleva toimintayksikkö ei voi sitovasti päättää:

[LIIKESALAINEN OSA]

Suoritteiden tuottamisesta tulee tehdä asiakkaan kanssa sopimus, jossa todetaan perittävien maksujen määräytymisperusteet, maksuajat, viivästyskorko tai sen asemesta perittävä viivästymismaksu sekä määritellään ne puitteet, joissa asiakas saa käyttää suoritetta suorittamaansa maksua vastaan. Vähäisistä suoritteista sopimukseksi voidaan katsoa myös tilauksen hyväksyminen.

Liiketaloudelliset ja julkisoikeudelliset tarjoukset ja sopimukset laatii suoritteet tuottava toimintayksikkö.

Toimintayksiköiden tulee neuvotella etukäteen hallinnon tulosalueen kanssa tarjouksiin ja sopimuksiin liittyvistä oikeudellisista kysymyksistä erityisesti sellaisissa tapauksissa, joissa ei ole vielä vakiintunutta sopimuskäytäntöä.

7. Lisäohjeet

Hallinnon tulosalue voi antaa lisäohjeita valtion maksuperustelain ja -asetuksen, muiden asiaan liittyvien määräysten ja ohjeiden sekä tämän ohjeen tulkinnasta. Hallinnon tulosalue myös tarkistaa liitteissä esitettävät kustannustekijät ja niiden suuruuden. Julkisoikeudellisten ja liiketaloudellisten suoritteiden hinnoittelussa on otettava huomioon palkkakustannusten hintoja määriteltäessä voimassa oleva palkkaratkaisu ja sen todelliset vaikutukset palkkakustannusten tasoon. Palkkatason tarkistukset hoidetaan hallinnosta käsin.

Laitoksen suoritteiden laskutuksessa ja saatavien perinnässä noudatetaan, mitä valtion maksuperustelaissa ja -asetuksessa, laitoksen työjärjestyksessä ja taloussäännössä ja muissa sisäisissä määräyksissä on määrätty.

Nämä ohjeet tulevat voimaan 1.4.2010 lukien ja ovat voimassa toistaiseksi, kuitenkin enintään 31. päivään joulukuuta 2011 asti.

Pääjohtaja

Petteri Taalas

Johtaja

Marko Viljanen

Liitteet

6 kpl [LIIKESALAISIA OSIA]

Liikenne- ja viestintäministeriön asetus 1095/2008